ناوەندیکردنەوە یا فیدراڵیەت لەئایندەی حکومەتی سوریادا!.. عوسمانی حاجی مارف

لە پرۆسەی کاریگەری دۆخێکی پڕ لە گێژاوی سیاسی و نالەباری چواردە ساڵەی سوریا و بەردەوامی شەری ناوخۆدا، شتێک نەماوە بە ناوی دەوڵەتی ناوەندی و یەکگرتوو، ناوچەکانی سوریا تەواو لەیەک دابراون.
ئەحمەد شەرع و گروپەکەی هەیئەی تەحریری شام کە وەک نوێنەری ئیسلامیەکی سونە مەریان داوە لە پێگەو هەڵسورانی سیاسیان، دانیشتوانی سوریاش زیاتر لە دوو لەسەر سێی لە سونە پێکهاتووە، هەر بەناوی ئەو نوێنەرایەتیە و زۆرینەی دانیشوانی عەرەبی سونەوە، ئەحمەد شەرع لە هەوڵی پاوانخوازی دەسەڵاتدایە و بانگەشەی ناوەندیبونەوەو یەکگرتوویی دەوڵەت و حکومەت دەکاتەوە. بەڵام ئەو پرسیارە دێتە پێشەوە ئایا ئەحمەد شەرع دەتوانێت لەژێر عەبای عەرەبی سونەدا و لە دۆخی ئێستای ناوچەکەدا پارێزەی سەرمایەو سیستمی سەرمایەداری بێت؟ ئایا دەتوانێ سوریا یەکگرتوو بکاتەوە؟ یان بەشێک دەبێت لە درێژەدان بەشەری ناوخۆ و بەو گێژاو و دۆخە نالەبارەی کە چواردەساڵە گیرۆدەی سوریا بووە.
دوای ئەوەی شەرع سەرکردایەتی ئەو هێرشەی کردکە شارەکانی حەڵەب و دیمەشقیان گرتەدەست و ئەسەد دەستبەرداری دەسەڵاتەکەی بوو، پاشان بەزوویی ئەحمەد شەرع حکومەتی راگەیاند، بەڵام ئەوەی جێگای سەرنجە شەرع بیرۆکەی سیستەمی فیدراڵی بە پێکهێنانی حکومەت بەگونجاو نازانێت، لەبەرئەوەی ئاواتەخوازە سیستەمێکی سیاسی ناوەندی دروست بکات و لایەنەکانی تر بەشدار بن لە حکومەتەکەیدا ! هێزە چەکدارەکانیان بکەنە بەشێک لە "سوپای نیشتمانی" واتە ئەو سوپایەی کە میلیشیاکانی خۆی سەرکردایەتی دەکات.
حکومەتی شەرع کۆنترۆڵی بەشێك لە خاکی سوریای بەدەستەوەیە، کە زۆربەی شارەکانی ڕۆژئاوا و بەشێک لە لادێکانیش دەگرێتەوە. بەڵام لە دەڤەی فوراتەوە بەرەو رۆژهەڵات هیچ مەیلێکی لایەنگری بە هەیئەت تەحریر شام بەدی ناکرێت. لەکاتێکدا هێزەکانی ژێر کۆنترۆڵی ئەحمەد ئەلعەودەی یاخیبووی پێشوو لەگەڵ لایەنەکانی دیکەی باشوور، نایانەوێت لەگەڵ سوپای نوێی سوریا یەکگرنەوە، لە باکوری ڕۆژهەڵاتیش هەسەدە، گەرچی سەرقاڵی گفتوگۆن لەگەڵ ئەحمەد شەرعدا،

بەڵام بەهەستیاریەوە مامەڵەی ئەو پەیوەندیە دەکەن و مەیلی یەکگرتن لەگەڵ سوپایەکی ناوەندی نیشتمانیدا لەژێر دەسەڵاتی هەیئەی تەحریری شام دا نیشان نادەن

لە شوێنەکانی دیکەی باکوور، میلیشیاکانی لایەنگری تورکیا بەناوی "سوپای نیشتمانی سوری" یەوە، دەستیان بەسەر شوێنە سەربازیە ستراتیژی و قەڵا سەرەکییەکان لە عەفرین، جەرابڵوس و ناوچەیەکی جیا لەنێوان تەل ئەبیاد و ڕەئس ئەلعەین دا گرتووە. ڕۆژی ٢٩/١/٢٠٢٥، تورکیا سەرۆکی ئەم گرووپە، سەیف ئەبوبەکری ناچار کرد لە دیمەشق پیرۆزبایی شەخسی لە سەرۆک کۆماری نوێ بکات، بەڵام تائێستا ئەمە تاکە ئیمتیازێکە کە بە ئەحمەد شەرعیان داوە. ئەم دوو سەرکردەیە شەرع و ئەبوبەکر، مێژوویەکی دوورودرێژیان لە دوژمنایەتی بەرامبەر یەکتر هەیە، بەتایبەتی کە زۆرێک لە چەکدارانی سوپای تازەی سوریا کە چەکدارە کۆنەکانن لە شەڕە خوێناویەکانی دژی هەیئەی تەحریر شام بۆ کۆنترۆڵکردنی پارێزگای ئەدلەب لە نێوان ساڵانی ٢٠١٧ بۆ ٢٠٢٠ بەشدارییان کردووە.

ئەوەی دەیبینین سەرەڕای هەر هەوڵێک لە گفتوگۆو دانوسان لەنێوان هەسەدەو شەرع دا، بەڵام هەسەدە مەیلی بەلای پاراستنی سەربەخۆیی و پێگەی دەسەڵاتی خۆیدایە لە بەرامبەر حکومەتی ئێستای سوریادا، لەهەمانکاتدا دروزەکان کۆنترۆڵی خۆیان بەسەر پارێزگای سویدەدا درێژکردووەتەوە و ڕێگری دەکەن لە چوونە ناوەوەی هێزەکانی هەیئەی تەحریر شام. لە ناوچە کەناراوەکانی عەلەوییەکان، لەکاتی سەردانەکەی شەرع بۆ لازقیە و تەرتووس لە ١٦ی شوباتدا تەنها لەلایەن پێکهاتە عەرەبە سوننە ناوخۆییەکانەوە ئاهەنگ گێڕدرا. عەلەوییەکان – مەزهەبی بنەماڵەی ئەسەد و بنکەی کۆمەڵایەتی ڕژێمی پێشوو- بەشدارییان لە ئاهەنگەکاندا نەکرد، خۆیان لە گەڕەک و گوندەکانیاندا گۆشەگیرکرد. هەروەها بەرپرسانی پێشووی ڕژێم میلیشیای نوێیان دروست کردووە بۆ پاراستنی ناوچەکە وەک پەناگەیەکی شاخاوی قەڵادار بۆ عەلەوییەکان، ئێستاش لەشەڕێکی خوێناویدان و کوشتارێکی زۆر لە هەردوولایاندا هەیە.

ئەم بارودۆخە ناوخۆییە هەمەچەشنە و هەروەها دەستێوەردانی بەردەوامی ئیسرائیل و تورکیا ئەوە دەردەخات کە شەرع ناتوانێ ئایندەیەک لە سوریا بەدەست بهێنێت کە حکومەتێکی ناوەندی و یەکگرتوو لەسایەی پێشڕەوی هەیئەی تەحریردا دامەزرێنێت. تێکەڵکردنی هەموو ئەو کوتلە و گروپە نەتەوەیی و تائیفیە چەکدارانە لەژیرسایەی هێزێک بە ناوی نوێنەرایەتی عەربی سونەدا هیچ گرەنتییەکی نیەو ئیمکانی نیە بتوانێ نیشاندەری ئەزمونی حکومەتی ووڵاتێک بێت کە ئازادی و پێکەوەژیان تیادا گونجاو بێت.

بام ئوی شایانی باس دانیشتوانی سوریا خیان میلیان هی ب هر پکهاتیکو، سربخ و بجیا و بدور ل دسات و ری هر هزکی نتویی و ئیسلامی و تائیفی، بسازن و پکو ژیان بکن، بام ئحمد شرع و ر‌کخراوکی ک ل پاشماوکانی داعش و قاعیدن لدواجاردا سرکوتنیان لودای ک لرگی پاوانخوازی برجوا ناسینالستی عربی و سون مزهبو بریوبرایتی سرمایگوزاری ل سوریادا بکن، بم شویش ماناییک نامنتو ب ئزمونکی سرکوتو بناوی حکومتی ناوندی و جگیربونی ئازادی و پکوژیان.

ئتوانین بین ک پرژی شرعیتی سیاسی لسر بنمای ناوندیبونوی دسات و یکگرتنوی سوریا لگ واقیعی ئستای دخی سیاسی سوریاو پگی هیئی تحریر ناکک و نگونجاو. شرع وک هزکی ئیسلامی ناسراو ب تیریست ناتوان نونرایتی یکگرتنوی سوریا بکات، مگر ئمریکاو ئیسرائیل پشتیوانی بکن؟!.

لئستادا هوی سرکی یکخستنی گروپ جیاوازکانی عربی سون ب سوپایکی نوی نیشتمانی دوای هوشاندنوی سوپای پشوو، چسپاندنی داهاتووی دساتی ئحمد شرع ب رگایکی بیرکراسی ک ل دیمشق و ناوچکانی دوروبریدا جبجی دکات، بگرتنبری ئو بازِ توندی ک پشتر ل ئدلب پیادی کردوو. هرچند شرع پرسی"دیالگی نیشتیمانی" دستپکرد، بام ل گفتوگکانی دستپکردندا بهی هودانی بپلو جری ترحکانی ب رکخستنو، پرسیارو گومانی لسر شرع دروستکردو زیاتر پرچکرداری لکوتو.

هرلم دخدا پشنیارکی تر ک ب ئایندی حکومتی سوریا دخرتروو، پکهنانی حکومتکی فیدرالی، پدچت ئم پشنیار زیاتر بشك بت ل هوکانی ئمریکا، ک لو سرچاویو دخرتروو ک هستی دژ ئیسرائیل لنو سوریکاندا کم بتو و ئیسرائیل بتوان مامو گمی سیاسی خی ل سوریا پیروی بکات، هروک چن ئمریکا دوای روخانی سدام فیدرالیزمی بسر عراقدا سپاند، تا ل برژوندی ئیسرائیل عراق لاواز بکات، ئزمونی ئم فیدرالی و حکومتی بشبشن ل عراقدا بت بایکی گور بسر ژیانی خکی کوردستان و عراقو سرچاوی بردوامی ناجگیری و گژاوی سیاسی، ک ل هر ئاوگرکی سیاسیدا پگو هاوسنگی هزکان دبت مایی توندبونوی گرژی و ئاژی و سرگردانی، هربم شویو نمونی ئزمونی عراق و دوبارِبونوی ل سوریا، ئاکامکی نرنی ل دخی سوریادا

دەخولقێنێت.
بوونی ئەحمەد شەرع و هەیئەی تەحریر لە هەردوو حاڵەتی ناوەندیکرنەوەی حکومەتی سوریا یا حکومەتی فیدراڵی و دابەشکردنی سوریا لەسەر بنەمای نەتەوەو ئاین و تائیفە، هەرگیز ناتوانێ نمونەو ئەزمونێکی سەقامگیری و ئارامی سیاسی بێت، دانیشتوانی سوریا بە هەموو پێکهاتەکانیانەوە ناتوانن بە ئاسودەیی ژیان و گوزەران بکەن، فیدرالیزم داسەپاندنی سیستەمێکی کۆنەپەرستانەو دژ بە ئینسانیەتە، فیدراڵیزم یارمەتیدەرە لە دابەشبونی تائیفی لە سوریا و پەرەپێدانی دابەشکردنی دەسەڵاتە بەشێوەیەکی نادادپەروەرانەتر، تەحەدایەکی گەورەیە لەبەرامبەر دەخالەت و بریاری خەڵک بە دیارکرنی چارەنوسی خۆیان.
لەم بارەیەوە هەر هەوڵێك لە سوریا و عێراق بدرێت بە حکومەتێکی ناوەندی لە یەکگرتنی پێکهاتەی نەتەوەیی و ئیسلامی و تائیفی یا حکومەتێکی فیدراڵی دابەشکراو لەسەر بنەمای نەتەوەیی و ئیسلامی و تائیفی هەمیشە لەسەر تەقینەوەی بورکانی جەنگ و کارەسات و تراژیدیایەکدا راوەستاو دەبێت، دامەزراندنی حکومەتی ناوەندی دەبێت لەسەر بنەمای بەرەسمی نەناسینی هەر دین و نەتەوەو ئایدۆلۆژیەک بێت لە دەوڵەتدا، دەوڵەتێک بێت بەمانای رەسمیەتدان بەناسنامەی هاوڵاتیبوون و ئازادی و پاراستنی شکۆی ئیسانەکان کە سەر بە هەر دین و نەتەوە تائیفەو هەر بیروباوەر و بۆچونێک بن، پێکهێنانی دەوڵەتێکی سکولار و نانەتەوەیی و بەرەسمیەت ناسینی ناسنامەی هاووڵاتیبون دەتوانێ زەمانەتی یەگرتوویی و پێکەوە ژیان بکات.